

13. Цисык А.З. Латинский язык (LinguaLatina) : учебник / А.З.Цисык. – Минск: Новое знание, 2017. – 456 с.
14. Цисык А.З. К вопросу об ударении в латинских медицинских терминах, созданных на основе греческой лексики и её словообразовательных элементов // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей III Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 01 червня 2018 р., м. Полтава). – Полтава: Вид-во «Астроя», 2018.- С. 368-374.
- 15.Цисык А.З. , Конопелько Г.Е. Элементы греческой лексики в составе современной Международной анатомической терминологии : терминологический словарь / А.З. Цисык, Г.Е. Конопелько. – Минск : БГМУ, 2018.– 80 с.
16. Цисык А.З., Конопелько Г.Е. Из опыта работы над словарем греческих лексических элементов в современной Международной анатомической терминологии// Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей III Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 01 червня 2018 р., м. Полтава). – Полтава: Вид-во «Астроя», 2018.- С. 380-387.

УДК 378.147:811.111

Сабат Н.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка
КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті розглянуто критерії відбору аудіовізуального навчального матеріалу для формування аудитивної компетентності майбутніх перекладачів з урахуванням специфіки здійснення майбутніми перекладачами усного перекладу. Серед критеріїв відбору виділено загальні та специфічні.

***Ключові слова:** критерії відбору аудіовізуального матеріалу, загальні критерії, специфічні критерії, аудитивна компетентність, майбутні перекладачі*

The article deals with the criteria for the selection of the audiovisual teaching material aimed at formation of future interpreters' auditive competence, taking into consideration the peculiarities of interpreting as a translational activity. The selection criteria include general and specific ones.

***Key words:** criteria for the selection of the audiovisual teaching material, general criteria, specific criteria, auditive competence, future interpreters*

В статье рассмотрены критерии отбора аудиовизуального учебного материала для формирования аудитивной компетентности будущих переводчиков с учетом специфики осуществления будущими переводчиками устного перевода. Среди критериев отбора выделены общие и специфические.

***Ключевые слова:** критерии отбора аудиовизуального материала, общие критерии, специфические критерии, аудитивная компетентность, будущие переводчики*

Усний послідовний переклад передбачає необхідність розуміння запропонованого на слух тексту мови оригіналу (тобто рецептивний вид мовленнєвої діяльності, аудіювання) та продукування тексту перекладу мовою перекладу (тобто продуктивний вид мовленнєвої діяльності, говоріння). Таке розуміння специфіки здійснення усного перекладу та завдання максимально наблизити навчальні умови до реальних умов майбутньої професійної діяльності зумовлює важливість відбору автентичних аудіоматеріалів для формування англомовної стратегічної компетентності майбутніх перекладачів.

Проблемою відбору навчального матеріалу для навчання рецептивних видів мовленнєвої діяльності займалась низка як вітчизняних, так і зарубіжних

науковців. Зокрема, певні висновки для навчання аудіювання у цьому аспекті запропоновані у працях А. Littlejohn [11], О. Л. Федорової [8], М. І. Заболотної [5], Н. І. Гупки-Макогін [4] та ін.; найбільше вони стосуються критеріїв відбору текстів. Окрім цих критеріїв дослідники також визначають вимоги до аудіо текстів, наприклад, збереження притаманних аудіо тексту лінгвістичних та екстралінгвістичних особливостей, збереження функціональних ознак тексту, як мовленнєвої одиниці, де передбачається комунікативна цілісність, логічність, смислова завершеність, граматична і семантична зв'язність тощо [8, с. 126–127].

Окрім принципів і вимог до відбору аудіо текстів, науковці наголошують на важливості адекватної організації відібраного мовленнєвого матеріалу у методичній системі, визначаючи принципи його організації, відбору відповідних ролей студентами й викладачами у процесі опрацювання навчального матеріалу.

Мета статті полягає у аналізі принципів і критеріїв відбору аудіовізуального матеріалу спрямованого на формування аудитивної компетентності майбутніх перекладачів.

Щодо відбору мовленнєвого матеріалу для навчання аудіювання, слід зазначити, що ми ведемо мову про текст у його аудіовізуальному та друкованому представленні, оскільки саме такі умови презентації навчальної інформації є максимально наближені до реальних умов комунікативних ситуацій, типових для здійснення усного послідовного перекладу. Крім цього, ми орієнтуємося на результати досліджень психолінгвістів, в яких наголошується важлива роль поєднання зорового та слухового аналізаторів в забезпеченні певного смислового сприйняття інформації, а також зауважуючи про те, що чим більше аналізаторів беруть участь у перцептивній діяльності, тим вона ефективніша [2, с. 68].

Синтез/ інтеграція слухового і зорового аналізаторів і його ефективність для сприймання і розуміння інформації зумовлені тим, що такий синтез забезпечує зняття психологічного напруження, розвантаження пам'яті, збільшення редукції внутрішнього мовлення, організовує спрямованість уваги на конкретному змісті інформації, що надходить для сприйняття [10, с. 44]. І саме зоровий (відео) аналізатор допомагає в найбільшій мірі в зіставленні образу, що презентується із тим, що зберігається в пам'яті, оскільки відео певним чином «згортає» (зменшує) операції з пошуку образів, що знаходяться в пам'яті, воно є опорою, яка дає змогу швидко знайти відповідні аналогії, економлячи час і вивільняючи його для інших стадій у смислому сприйнятті інформації на слух [2, с. 74]. Отже, обґрунтовуючи критерії відбору мовленнєвого матеріалу для навчання аудіювання, як одиницю відбору вважатимемо друкований текст зі звуковою опорою, а також друкований текст із звуковою та візуальною опорами, причому організація відібраних мовленнєвих зразків у методичній системі передбачає дотримання принципу «від простого до складного», тобто спершу використовуються тексти з аудіовізуальною опорою із поступовим переходом до текстів лише зі звуковою опорою. Під критерієм відбору ми маємо на увазі вимоги до якості відібраних одиниць і якісного складу відібраного мінімуму, а також «основні ознаки, за допомогою яких якісно й кількісно оцінюється текстовий матеріал з метою використання його чи невикористання його як навчального матеріалу відповідно до цілей навчання [1, с. 24]. Причому тут ми виділяємо загальні і специфічні критерії (хоч у деяких дослідженнях такі вимоги й ознаки формулюються як «принципи відбору» [3, с. 71; 6, с. 71 та ін.]).

До загальних відносимо такі:

- автентичності;
- змістової й інформаційної цінності;
- тематичності;
- професійної значущості;
- урахування інтересів і потреб студентів, їхнього життєво-професійного досвіду;
- змістової проблемності;
- актуальності й новизни.

Загальні критерії відбору мовленнєвого матеріалу стосуються загалом як методики формування комунікативних стратегій в аудіюванні, так і в читанні, а специфічні критерії характерні лише для навчання аудіювання, оскільки враховують технічні параметри тексту, пропонованого для слухання. Серед останніх виділяємо такі:

- якість звуку (і зображення – у випадку аудіовізуальної презентації тексту);
- поєднання аудіо та відео складових;
- врахування фонетичних змінних у мовленні мовців (чіткість дикції, виразність інтонації, природний темп мовлення учасників, мовлення яких звучить у пропонованій аудіо продукції);
- доступність для самостійної роботи студентів (формат аудіо чи відео, під'єднання до мережі Інтернет, швидкість завантаження, цифровий обсяг).

Обґрунтуємо сутність визначених вище загальних критеріїв відбору навчального матеріалу.

Критерій *автентичності* передбачає використання такого текстового матеріалу, який був створений носіями мови [9, с. 191] і відповідає загальноприйнятим лінгвістичним нормам цієї мови; більше того, автентичність у створенні тексту передбачає не лише змістове оформлення, але й звукову презентацію тексту носіями мови.

Критерій *змістової та інформаційної цінності* передбачає той факт, що в текстах повинна переважати спеціальна, так звана «фактажна» інформація без емоційно-експресивного забарвлення [6, с.74] та з емоційною експресією, що слугуватиме носієм певної інформації, допомагаючи зрозуміти певний екстралінгвістичний зміст повідомлення. Окрім цього, зазначений критерій зумовлює відбір текстів «з актуальною цінністю професійної інформації» [3, с. 72], загальну інформаційну насиченість й окреслення того обсягу професійно значущого змісту, який знаходиться в центрі засвоєння студентом відповідно до комунікативної мети. Відповідно, до навчального мінімуму необхідно включити тексти, зміст яких моделює сферу академічної комунікації в межах певного дискурсу.

Критерій *тематичності* зумовлює відбір відеофрагментів на задану тему, що дає змогу майбутнім перекладачам опанувати термінологію до певної підтеми, наприклад, медичного наукового та академічного дискурсу.

Критерій *актуальності й новизни* передбачає той факт, що нова, «свіжа» інформація у навчальних текстах збільшуватиме рівень пізнавальної активності студентів, час концентрації уваги та обсяг довготривалої пам'яті, забезпечуватиме стійку мотивацію до виконання навчальних завдань на основі таких текстів, матиме практичну користь для майбутньої професійної діяльності. Окрім цього, як

зазначає Ю. В. Романюк [7, с. 57], «завдяки новизні, актуальності інформації... у студентів формується мотивація до самостійного пошуку, обробки, сприйняття найважливіших аспектів сучасного освітнього процесу». Для відбору навчальних відеофрагментів з урахуванням зазначеного вище критерію та з урахуванням швидкого темпу науки і технологій пропонуємо до мовленнєвого навчального матеріалу залучати фрагменти, подані у вільному доступі, наприклад, у Youtube за останні 3-5 років.

Критерій *змістової проблемності* зумовлює наявність конкретної проблемної ситуації у відеофрагменті. Змістом проблемної ситуації є сукупність предметів обговорення (подій, явищ, вчинків, незвичної поведінки тощо), який передбачає застосування рефлексії, використання набутого професійного й навчального досвіду, оскільки у такому змісті відсутня підказка способу вирішення завдання, комунікативної мети, натомість студент повинен знайти цей спосіб самостійно.

Специфічні критерії.

Критерій *якості аудіовізуальної презентації тексту* передбачає використання відеороликів із широким діапазоном показників якості (від високих і до низьких), зважаючи на непередбачувані умови майбутньої професійної діяльності перекладача (інколи якість мікрофонів не завжди висока), у ході якої присутні супутні шуми, звуки на задньому плані / на фоні розмови, загальний шум багаточисельної аудиторії тощо. Водночас, у роботі різноманітних наукових конференцій, зустрічей, академічних форумів, симпозіумів тощо можуть брати участь доповідачі з різними акцентами, різним ступенем артикуляції, різною дикцією, темпом мовлення тощо, тому у відібраних відео фрагментах повинні бути враховані зазначені вище можливі змінні у фонетичному оформленні мовлення учасників комунікації для створення максимально реальних умов спілкування під час здійснення професійної діяльності з метою формування в майбутніх перекладачів відповідних комунікативних і перекладацьких стратегій в аудіюванні, що зумовлено дотриманням вимог критерію *фонетичних змінних у мовленні доповідача*.

Критерій *доступності* передбачає врахування балансу у рівні змістової складності тексту (занадто легкий змістовно текст перетворить процес навчання у примітивне виконання завдань, що не матимуть для студента пізнавальної цінності і знижуватимуть мотивацію; і навпаки, занадто складний змістовно текст зумовлюватиме втому, розсіювання уваги, а отже – неуспіх, що також слугуватиме певним демотиватором у процесі навчальної автономії). Водночас, врахування технічних параметрів пропонованих записів передбачає використання загально прийнятих форматів цифрової аудіо та відео інформації: формат .mp3 – для аудіо записів і формат .avi – для відеозаписів. Якщо передбачається використання Інтернет-ресурсів, то контент записів повинен швидко завантажуватися, бути актуальним і використовувати згадані вище цифрові розширення на позначення формату запису.

Таким чином, аналіз критеріїв, за якими повинен здійснюватись відбір навчального матеріалу для формування аудитивної компетентності майбутніх перекладачів, дав нам змогу узагальнити про важливість урахування принципів відбору аудіовізуального навчального матеріалу при розробці вправ та завдань націлених на формування аудитивної компетентності майбутніх перекладачів,

оскільки дотримання цих критеріїв забезпечить ефективність навчання та підвищить зацікавленість та мотивацію студентів.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці підсистеми прав і завдань, націлених на формування аудитивної компетентності майбутніх перекладачів на основі зазначених критеріїв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бориско Н. Ф. Обучение устной монологической речи с использованием видеофонограммы в интенсивном курсе на начальном этапе языкового вуза (на материале немецкого языка) : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Методика преподавания иностранных языков» / Н. Ф. Бориско. – К., 1987. – 226 с.
2. Будник А. С. Методика формирования межкультурной коммуникативной компетенции старшеклассников посредством элективного видеокурса: Дисс. Канд. пед. наук., 13.00.02. – М., 2015. – 199 с.
3. Вавіліна С. Г. Методика навчання майбутніх журналістів професійно орієнтованого читання на основі англomовних піар-текстів. Дис. канд. пед. н. 13.00.02. – Запоріжжя, 2016. – 212 с.
4. Гупка-Макогін Н. І. Навчання майбутніх фахівців з міжнародної економіки професійно орієнтованого англomовного аудіювання у процесі самостійної роботи. Дис. 13.00.02. – Тернопіль, 2016. – 286 с.].
5. Заболотна М. І. Методика навчання аудіювання англomовних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання. Дис. – К., 2014. – 255 с.].
6. Кавицька Т. І. Формування текстотвірної компетентності майбутніх філологів у письмовому перекладі з української мови на англійську. Дис.02. – К., 2015. – 297 с.
7. Романюк Ю. В. Методика формування у майбутніх фахівців з інженерної механіки читацької англomовної компетенції з використанням навчального веб-сайту. Дис. 02. – К., 2011. – 274 с.
8. Федорова О. А. Формування аудитивних умінь іноземних слухачів підготовчого відділення у процесі навчання української мови. Дис. 13.0003. – Івано-Франківськ, 2016. – 260 с.].
9. Халеева И. И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчиков) / И. И. Халеева. – М. : Высшая школа, 1989. – 238 с.
10. Черкашина А. И. Теоретическое обоснование структуры и содержания учебных пособий по обучению аудированию [Текст]: французский язык, профессионально ориентированные тексты: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / А.И. Черкашина. – М., 2003. – 297 с.
11. Littlejohn A. The analysis of language teaching materials : inside the Trojan Horse / A. Littlejohn // Materials Development in Language Teaching. – Cambridge : CUP, 1998. – 190 – 216 p.

УДК 811.124`2

Світлична Є.І.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ПРОБЛЕМНИХ АСПЕКТІВ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ТА ТЕРМІНОВЖИВАННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті проаналізовано деякі проблемні питання термінотворення та вживання термінів та номенклатурних назв у сучасній фармацевтичній термінології, а саме: у назвах фармацевтичних препаратів, ботанічній, фармакогностичній та хімічній номенклатурі.

Ключові слова: *фармацевтична термінологія, назви препаратів, ботанічна номенклатура, хімічна номенклатура, упорядкування.*

В статье проанализированы некоторые проблемные вопросы терминологии и употребления терминов и номенклатурных названий в современной фармацевтической терминологии, а именно: в названных фармацевтических препаратах, ботанической, фармакогностической и химической номенклатуре.